

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ

28

YASAMA YILI

2

SIRA SAYISI: 134

İstanbul Milletvekili Numan Kurtulmuş'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Komorlar Birliği Hükümeti Arasında Teknik İşbirliği Protokolünün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/75) ve Dışişleri Komisyonu Raporu

Not: Bu Sıra Sayısına; elektronik ortamda
<https://www.tbmm.gov.tr/yasama/komisyon-raporlari>
internet adresindeki sorgu sayfası üzerinden erişilebilmektedir.

Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı

İÇİNDEKİLER

Sayfa

• Cumhurbaşkanlığı Tezkeresi ve Listesi.....	4
• Kanun Teklifleri Yenileme Tezkeresi.....	13
• 2/75 Esas Numaralı Teklifin	
- TBMM Başkanlığına Sunuş Yazısı	14
- Genel Gerekçesi	14
• Cumhurbaşkanlığı Tezkeresi	15
• Dışişleri Komisyonu Raporu	16
• Muhalefet Şerhi	20
• Teklif Metni	21
• Dışişleri Komisyonunun Kabul Ettiği Metin	21
• Protokol Metni	22

T.C.

Cumhurbaşkanlığı

Sayı: Z-90666677-599-160649

16 Haziran 2023

Konu: Milletlerarası andlaşmaların
onaylanmasının uygun bulunması

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

27’nci Yasama Döneminde Anayasa’nın 90’ıncı maddesi gereğince onaylanması uygun bulunmak üzere Başkanlığınıza sunulan ancak sonuçlandırılmayan ekli listede yer alan milletlerarası andlaşmaların onaylanmasının uygun bulunması hususunda gereğini bilgilerinize sunarım.

Recep Tayyip ERDOĞAN

Cumhurbaşkanı

Ek: Liste

LİSTE

SIRA NO.	27. DÖNEM KANUN TEKLİFİ ESAS NUMARASI	ANDLAŞMANIN ADI
1	2/4995	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu Arasında Ev Salıbtı Ülke Anlaşması
2	2/5020	Türkiye Cumhuriyeti ile Birleşmiş Milletler Arasında Birleşmiş Milletler Kalkınma Eşgüdüm Ofisi Bölgesel Ofisinin İstanbul'da Kurulmasına İlişkin Anlaşma
3	2/4909	Türk Dili Konuşan Ülkeler İşbirliği Konseyinin Kurulmasına İlişkin Nahaçıvan Anlaşmasında Değişiklik Yapılmasına Dair Protokol
4	2/5037	Türk Devletleri Teşkilatına Üye Ülkelerin Hükümetleri Arasında Uluslararası Kombine Yük Taşımacılığı Anlaşması
5	2/4690	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Ulusal Sirteti Belgelerinin/Sürüş Ehliyetlerinin Karşılıklı Olarak Tanınması ve Değişimi Anlaşmasında Değişiklik Yapılmasına Dair Anlaşma
6	2/4335	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Güvenlik İş Birliği Anlaşmasını Değişiren Ek Protokol
7	2/4243	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Türkmenistan Hükümeti Arasında Ortak Türkmen-Türk Genç Eğitim Okuluna İlişkin Mutabakat Zaptı
8	2/4856	Dünya Ticaret Örgütünlü Kuran Marakesh Anlaşmasını Tadil Eden Protokol ve Protokolün Eki Balıkcılık Sübvansiyonları Anlaşması

SIRA NO.	27. DÖNEM KANUN TEKLİFİ ESAS NUMARASI	ANDLAŞMANIN ADI
9	2/5053	Uluslararası Deniz Seyir Yardımcıları Teşkilatı Sözleşmesi
10	2/4511	Spitsbergen ile İlgili Olarak 9 Şubat 1920 Tarihinde Paris'te İmzalanan Antlaşma
11	2/3540	Hükümetlerarası Kuru Limanlar Antlaşması
12	2/5040	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Uluslararası Göç Siyasaları Geliştirme Merkezi (UGSGM) Arasında Türkiye'deki UGSGM Temsilciliğinin Statüsü Hakkında Antlaşma ve Notalar
13	2/4762	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Karayıp Devletleri Birliği (KDB) Arasında İşbirliği Çerçeve Antlaşması
14	2/2818	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Hükümetlerarası Kalkınma Otoritesi (IGAD) Arasında Mutabakat Zaptı
15	2/4649	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kazakistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Uluslararası Kombine Yük Taşımacılığı Antlaşması
16	2/4246	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kore Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Gelir Üzerinden Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi Önleme ve Vergi Kaçakçılığı ile Vergiden Kaçınmaya Engel Olma Antlaşması ve İki Protokol
17	2/4648	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Filistin Devleti Hükümeti Arasında Gelir Üzerinden Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi Önleme ve Vergi Kaçakçılığına Engel Olma Antlaşması ve Eki Protokol

SIRA NO.	27. DÖNEM KANUN TEKLİFİ ESAS NUMARASI	ANDLAŞMANIN ADI
18	2/3909	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Sierra Leone Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Gelir Üzerinden Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi Önleme ve Vergi Kaçakçılığı ile Vergiden Kaçınmaya Engel Olma Anlaşması
19	2/4647	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Nijerya Federal Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Gelir Üzerinden Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi Önleme ve Vergi Kaçakçılığı ile Vergiden Kaçınmaya Engel Olma Anlaşması
20	2/4693	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Burundi Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Gelir Üzerinden Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi Önleme ve Vergi Kaçakçılığına Engel Olma Anlaşması
21	2/4692	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Senegal Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Gelir Üzerinden Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi Önleme ve Vergi Kaçakçılığına Engel Olma Anlaşması, Eki Protokol ve Anlaşmada Değişiklik Yapılmasına Dair Notalar
22	2/4691	Türkiye Cumhuriyeti ile Kongo Demokratik Cumhuriyeti Arasında Gelir Üzerinden Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi Önleme ve Vergi Kaçakçılığı ile Vergiden Kaçınmaya Engel Olma Anlaşması
23	2/4689	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Sri Lanka Demokratik Sosyalist Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Gelir Üzerinden Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi Önleme ve Vergi Kaçakçılığı ile Vergiden Kaçınmaya Engel Olma Anlaşması ve Eki Protokol
24	2/4704	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kamboya Krallığı Hükümeti Arasında Gelir Üzerinden Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi Önleme ve Vergi Kaçakçılığına Engel Olma Anlaşması ve Notalar
25	2/2498	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Katar Devleti Hükümeti Arasında Gümrük Konularında İşbirliği ve Karşılıklı Yardım Anlaşması

SIRA NO.	27. DÖNEM KANUN TEKLİFİ ESAS NUMARASI	ANDLAŞMANIN ADI
26	2/4705	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Angola Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Gümrük Konularında Karşılıklı İdari Yardım Anlaşması
27	2/5028	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Sri Lanka Demokratik Sosyalist Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Gümrük Konularında İşbirliği ve Karşılıklı İdari Yardım Anlaşması
28	2/4097	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kırgız Cumhuriyeti Hükümeti Arasında 14 Ekim 1994 Tarihinde İmzalanan Hava Hizmetleri Anlaşmasını Tadil Eden Protokol ve Notalar
29	2/4651	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Maldivler Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Hava Hizmetleri Anlaşması
30	2/4910	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Paraguay Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Hava Ulaştırma Anlaşması ile Anlaşmada Değişiklik Yapılmasına Dair Notalar
31	2/4096	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Gine Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Hava Ulaştırma Anlaşması
32	2/2225	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Nijer Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Hava Ulaştırma Anlaşması
33	2/3720	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Kongo Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Hava Ulaştırma Anlaşması
34	2/3719	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Palau Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Hava Hizmetleri Anlaşması
35	2/3718	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Lesotho Krallığı Hükümeti Arasında Hava Ulaştırma Anlaşması

SIRA NO.	27. DÖNEM KANUN TEKLİFİ ESAS NUMARASI	ANLAŞMANIN ADI
36	2/3954	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Ekvator Ginesi Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Hava Ulaştırma Anlaşması
37	2/3953	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Burkina Faso Hükümeti Arasında Havacılık Hizmetleri Anlaşması
38	2/2033	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Myanmar Birliği Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Hava Ulaştırma Anlaşması
39	2/4486	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Namibya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Hava Ulaştırma Anlaşması
40	2/4928	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Angola Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Hava Ulaştırma Anlaşması
41	2/4913	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Macaristan Hükümeti Arasında Askeri Çerçeve Anlaşması
42	2/4512	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Özbekistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Askeri Çerçeve Anlaşması
43	2/4718	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Tacikistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Askeri Çerçeve Anlaşması
44	2/3981	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Özbekistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Savunma Sanayii Alanında İşbirliği Anlaşması
45	2/1458	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Uganda Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Savunma Sanayii İşbirliği Anlaşması

SIRA NO.	27. DÖNEM KANUN TEKLİFİ ESAS NUMARASI	ANDLAŞMANIN ADI
46	2/2030	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Tanzanya Birleşik Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Savunma Sanayi İşbirliği Anlaşması
47	2/4293	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Nijerya Federal Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Savunma Sanayi İşbirliği Anlaşması
48	2/4707	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Burkina Faso Hükümeti Arasında Savunma Sanayi İşbirliği Anlaşması
49	2/4740	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Ekvator Ginesi Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Savunma Sanayi İşbirliği Anlaşması
50	2/4763	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Cezayir Demokratik Halk Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Cezayir'de Uluslararası Bir Türk Okulu Açılmasına İlişkin Anlaşma
51	2/2034	İslam İşbirliği Teşkilatı Polis İşbirliği ve Koordinasyon Merkezi Tüzüğü
52	2/1943	Türkiye Cumhuriyeti ile Irak Cumhuriyeti Arasında Terörle Mücadele Anlaşması
53	2/2277	Türkiye Cumhuriyeti İşleri Bakanlığı ile Irak Cumhuriyeti Ulusal Güvenlikten Sorumlu Devlet Bakanlığı Arasında Personel Eğitimi Alanında İşbirliği Protokolü
54	2/4737	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Filistin Devleti Hükümeti Arasında Kolluk Eğitimi İşbirliği Müabakat Zaptı
55	2/4739	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Filistin Devleti Hükümeti Arasında Ulusal Sırtıcı Belgelerinin Karşılıklı Tanınması ve Değişimine İlişkin Anlaşma

SIRA NO.	27. DÖNEM KANUN TEKLİFİ ESAS NUMARASI	ANDLAŞMANIN ADI
56	2/4159	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Özbekistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Suçla Mücadelede İş Birliği Konulu Anlaşma ve Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Özbekistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Suçla Mücadelede İş Birliği Konulu Anlaşmada Yapılan Değişiklikler ve İlavelere İlişkin Protokol
57	2/4160	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Özbekistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Kolluk Eğitimi İş Birliği Protokolü ve Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Özbekistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Kolluk Eğitimi İş Birliği Protokollünde Yapılan Değişiklikler ve İlaveler ile İlgili Ek Protokol
58	2/4764	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Arnavutluk Cumhuriyeti Bakanlar Konseyi Arasında Kolluk Eğitimi ve Öğretimi İşbirliği Mutabakat Zaptı
59	2/3742	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kosta Rika Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Psikotrop ve Uyuşturucu Maddelerin Uluslararası Kaçakçılığına Karşı Mücadelede İşbirliği Anlaşması ve Notalar
60	2/4966	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Cezayir Demokratik Halk Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Sınırşın Organize Suçlarla Mücadele Alanında İşbirliği Anlaşması
61	2/4738	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Romanya Hükümeti Arasında Uygun Göritlen Alanlarda Gerçekleştirilecek Projelerin Finansmanı Hakkında Anlaşma
62	2/4244	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Arnavutluk Cumhuriyeti Bakanlar Kurulu Arasında Sütüeti Belgelerinin Karşılıklı Olarak Tanınması ve Değiştirilmesine İlişkin Anlaşma ve Anlaşmada Değişiklik Yapılmasına Dair Notalar
63	2/4245	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Arnavutluk Cumhuriyeti Bakanlar Kurulu Arasında Türkiye-Arnavutluk Memorial Hastanesinin Geçiş Stresi Boyunca Ortak İşletilmesine İlişkin Protokol

SIRA NO.	27. DÖNEM KANUN TEKLİFİ ESAS NUMARASI	ANDLAŞMANIN ADI
64	2/4857	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Libya Devleti-Milli Birlik Hükümeti Arasında Hidrokarbonlar Alanında İşbirliğine İlişkin Mutabakat Zaptı
65	2/3057	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Özbekistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansının Özbekistan Cumhuriyeti'ndeki Faaliyeti Hakkında Anlaşma ve Notalar
66	2/1538	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Komorlar Birliği Hükümeti Arasında Teknik İşbirliği Protokolü
67	2/1584	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Uganda Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Kalkınma İşbirliği Anlaşması
68	2/2705	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Gambiya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Kalkınma İşbirliği Anlaşması ve Notalar
69	2/3542	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Namibya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Kalkınma İşbirliği Anlaşması
70	2/3980	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kırgız Cumhuriyeti Bakanlar Kurulu Arasında Kültür Merkezlerinin Kurulması ve İşleyişi Hakkında Anlaşma
71	2/4912	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Cezayir Demokratik Halk Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Türkiye ve Cezayir'de Kültür Merkezleri Açılmasına ve Faaliyetine İlişkin Anlaşma
72	2/3241	30 Eylül 1957 Tarihli Tehlikeli Malların Karayolu ile Uluslararası Taşımacılığına İlişkin Avrupa Anlaşmasının (ADR) Başlığında Değişiklik Yapılmasına Dair Protokol

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

27'nci Yasama Dönemi'nde Başkanlığa sunulmuş olan 2/4995, 5020,4909,5037, 4690, 4335, 4243, 4856, 5053, 4511, 3540, 5040, 4762, 2818, 4649, 4246, 4648, 3909, 4647, 4693, 4692, 4691, 4689, 4704, 2498, 4705, 5028, 4097, 4651, 4910, 4096, 2225, 3720, 3719, 3718, 3954, 3953, 2033, 4486, 4928, 4913, 4512, 4718, 3981, 1458, 2030, 4293, 4707, 4740, 4763, 2034, 1943, 2277, 4737, 4739, 4159, 4160, 4764, 3742, 4966, 4738, 4244, 4245, 4857, 3057,1538, 1584, 2705, 3542, 3980, 4912 ve 3241 esas numaralı kanun teklifleri yenilenmiştir.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

Numan Kurtulmuş
İstanbul

HAVALE EDİLDİĞİ KOMİSYON (2/75)	
ESAS	Dışışleri Komisyonu

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Gelen Kâğıtlar Listesi’nde yayımlanan 410834 evrak numaralı “Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Komorlar Birliği Hükümeti Arasında Teknik İşbirliği Protokolü”nün onaylanmasının uygun bulunduğu dair kanun teklifi ve gerekçesi ekte sunulmuştur.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

09/01/2019

Binali Yıldırım

İzmir

GENEL GEREKÇE

“Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Komorlar Birliği Hükümeti Arasında Teknik İşbirliği Protokolü” 13 Nisan 2016 tarihinde İstanbul’da imzalanmıştır. Söz konusu Protokol ile Türkiye ve Komorlar arasında teknik ve kalkınma işbirliğinin hukuki ve kurumsal çerçevesinin belirlenmesi, karşılıklı sürdürülebilir kalkınmanın sağlanması, yerel kaynakların kullanılması, yerel iş imkânlarının oluşturulması ve insan kaynaklarının değerlendirilmesi, teknoloji aktarımı, teknik yardım ile kapasite artırımı ve tecrübe paylaşımının sağlanması ve Komorlarda Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığının (TİKA) koordinasyon ofisi açabilmesi amaçlanmaktadır.

T.C.

Cumhurbaşkanlığı

Sayı: 68244839-599-1445

4 Ocak 2019

Konu: Protokol

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

13 Nisan 2016 tarihinde İstanbul’da imzalanan “Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Komorlar Birliği Hükümeti Arasında Teknik İşbirliği Protokolü”nü Anayasanın 90 ıncı maddesi gereğince onaylanması uygun bulunmak üzere ilâşikte bilgilerinize sunarım.

Recep Tayyip ERDOĞAN

Cumhurbaşkanı

Dışışleri Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Dışışleri Komisyonu

07/06/2024

Esas No: 2/75

Karar No: 109

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

2/75 esas numaralı, “Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Komorlar Birliği Hükümeti Arasında Teknik İşbirliği Protokolünün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi”, Komisyonumuzun 04/06/2024 tarihinde yaptığı 9’uncu toplantısında görüşölmüş ve kabul edilmiştir.

Raporumuz, Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

1. Giriş

27’nci yasama döneminde görüşülememesi nedeniyle kadük kalan 2/1538 esas numaralı “Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Komorlar Birliği Hükümeti Arasında Teknik İşbirliği Protokolünün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi”, 19/06/2023 tarihinde İstanbul Milletvekili Numan Kurtulmuş imzasıyla yenilenmiştir. Teklif, 2/75 esas numarası ile 19/06/2023 tarihinde esas komisyon olarak Komisyonumuza havale edilmiştir.

Teklif, Komisyonumuzun 28’inci yasama dönemi 04/06/2024 tarihli 9’uncu toplantısında Dışişleri Bakanlığı ve Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı yetkililerinin de katılımlarıyla görüşülmüştür.

2. Teklifin İçeriği

Komisyonumuza havale edilen metinler incelendiğinde Teklif ile, Türkiye ve Komorlar Birliği arasında teknik ve kalkınma işbirliğinin hukuksal ve kurumsal çerçevesinin belirlenmesini, karşılıklı olarak sürdürülebilir kalkınmanın sağlanmasını ve Komorlar Birliği’nde Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığının (TİKA) koordinasyon ofisi açılmasını amaçlayan Protokol’ün onaylanmasının uygun bulunmasının amaçlandığı görülmektedir.

3. Komisyon Görüşmeleri

Komisyonumuzda Teklif’in tümü üzerinde yapılan görüşmelerde¹;

Dışişleri Bakan Yardımcısı Mehmet Kemal Bozay ve Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkan Yardımcısı Rahman Nurdun tarafından;

Ülkemiz ile Komorlar Birliği arasında dostane ilişkilerin daha da ileriye bir seviyeye taşındığı,

Komorlar’ın Madagaskar ile Kıta Afrikası’nın ortasında stratejik bir bölgede yer aldığı,

Bahse konu İşbirliği Anlaşmasının esas itibarıyla TİKA’nın açtığı ofisin protokolünü kuvvetlendirdiği,

Komorlar Cumhuriyeti’nin TİKA’nın Doğu Afrika bölgesinde ofislerinden birine ev sahipliği yaptığı ve 2017’den bu yana ofisimizin bulunduğu bir ülke olduğu ve çok sayıda proje gerçekleştirildiği,

Bu anlaşmayla TİKA’nın Moroni Ofisi faaliyetlerinin hukuki bir zemine kavuşturularak ülkede daha verimli ve güçlü bir şekilde operasyonların sürdürüleceği,

Bazı şeylerin meyvelerini almanın emek ve zaman aldığı ve Afrika açılımının da böyle bir politika olduğu,

ifade edilmiştir.

Komisyon üyeleri tarafından;

TİKA, AFAD, Kızılay, Yunus Emre gibi kurumlarımızın ülkemizin gurur kaynağı olduğu,

Hiçbir kurumumuzun Dışişleri Bakanlığı’na veya birbirine alternatif olarak kurulmadığı tam tersine, birbirini tamamlayıcı olduğu,

Dışişleri Bakanlığı’nın da yönlendirici bir rolünün bulunduğu,

¹ Komisyonun toplantı tutanaklarına aşağıdaki bağlantı adresinden ulaşılabilir:

https://www5.tbmm.gov.tr/develop/owa/komisyon_tutanaklari.goruntule?pTutanakId=3271

TİKA'nın Komorlarda koordinasyon ofisi açmasının Türkiye'ye sağlayacağı yararlar ve TİKA'nın Komorlar'da yürüttüğü faaliyetlere ilişkin sorular tevcih edilmiş ve bu sorular kapsamında TİKA Başkan Yardımcısı Rahman Nurdun tarafından;

2008'den bu yana Afrika açılımının söz konusu olduğu ve BM Güvenlik Konseyi'ne üyelik için iki kere başvuru yapıldığı ve bunların birinde muvaffak olduğu,

Bu anlamda, 22 ofis ile toplam 54 ülkede faaliyette bulunulduğu ve bunlardan bazılarının bölgesel ofis, bazılarının ise ülke ofisi statüsünde olduğu,

Afrika açılımı kapsamında Türk iş insanlarının faaliyette bulunduğu,

Komorlar'da hâlihazırda elçiliğimizin bulunmadığı ve Madagaskar Büyükelçiliğimizin bu ülkede akredite olduğu,

Bahse konu ülkenin aynı zamanda bir tarım ülkesi olduğu ve tarımsal alanda iş birliğinin geliştirilmesiyle ülkemize ekonomik anlamda katkı sağlayacağı,

TİKA ofisinin 2017'den beri zaten faaliyet yürüttüğü ve yüce Meclisin onayının beklendiği,

TİKA'nın faaliyetleri kapsamında bir stadyum inşa edildiği, tarımsal projelerin yanı sıra eğitim ve kapasiteyi geliştirmeye ilgili projelerin ağırlıkta olduğu,

Yasal bir zemin olmadığı için çok büyük projeler yapılamadığı,

ifade edilmiştir.

4. Teklif Metnine İlişkin Kabuller ve Değişiklikler

Teklif'in tümü üzerindeki görüşmelerin ardından Teklif ve gerekçesi Komisyonumuzca benimsenerek maddelerin görüşülmesine geçilmiştir.

Teklif başlığında yer alan “İşbirliği” ibaresi redaksiyona tabi tutulmak suretiyle “İş Birliği” olarak değiştirilmiştir. Teklif'in 1'inci, 2'nci ve 3'üncü maddeleri ile tümü aynen kabul edilmiştir.

5. Genel Kurulda Temsil

İçtüzüğün 45'inci maddesi uyarınca, Teklif'in Genel Kuruldaki görüşmelerinde Komisyonumuzu temsil etmek üzere Konya Milletvekili Ziya Altunyaldız, Ankara Milletvekili Asuman Erdoğan, İstanbul Milletvekili Tuğba Işık Ercan, Teklif ile ilgili özel sözcü olarak seçilmiştir.

Başkan	Sözcü	Kâtip
<i>Fuat Oktay</i>	<i>Ceyda Bölünmez Çankırı</i>	<i>Derya Bakkak</i>
Ankara	İzmir	Gaziantep
Üye	Üye	Üye
<i>Asuman Erdoğan</i>	<i>Kürşad Zorlu</i>	<i>Serhat Eren</i>
Ankara	Ankara	Diyarbakır
(Bu raporun özel sözcüsü)		(Muhalefet şerhimiz vardır)
Üye	Üye	Üye
<i>Mahmut Rıdvan Nazırlı</i>	<i>Kamil Aydın</i>	<i>Utku Çakırözer</i>
Elâzığ	Erzurum	Eskişehir

Üye	Üye	Üye
<i>Ali Şahin</i>	<i>Mehmet Güzelmansur</i>	<i>Derya Ayaydın</i>
Gaziantep	Hatay	İstanbul
Üye	Üye	Üye
<i>Seda Gören Bölük</i>	<i>Yunus Emre</i>	<i>Tuğba Işık Ercan</i>
İstanbul	İstanbul	İstanbul
		(Bu raporun özel sözcüsü)
Üye	Üye	Üye
<i>Oğuz Kaan Salıcı</i>	<i>Namık Tan</i>	<i>Ziya Altunyaldız</i>
İstanbul	İstanbul	Konya
		(Bu raporun özel sözcüsü)

MUHALEFET ŞERHİ

Afrika ülkesi olan Komorlar Birliği 1975 yılında Fransa'dan ayrılarak bağımsızlığını ilan etmiştir. Bağımsızlık ilanından günümüze kadar 20'den fazla askerî darbe girişimi meydana gelmiştir. En son, 2008 yılında çok uluslu bir askerî müdahale gerçekleştirilmiştir. Komorlar Birliği, federasyon yapısını benimsemiş bir İslam cumhuriyetidir. Hükümet devlet başkanı tarafından atama yoluyla belirlenmektedir.

Komorlar Birliği, BM tarafından yapılan sınıflandırmaya göre “En Az Gelişmiş Ülkeler” arasında yer almaktadır. Ülkede yaşam standartları son derece düşük olup nüfusun yarısına yakını yoksulluk sınırı altında yaşamaktadır. Kişi başı ortalama yıllık gelir de ülke genelinde oldukça düşüktür.

Türkiye 1975 yılında Komorlar Birliğini tanımış, 1979'dan beri de diplomatik ilişkiler yürütülmektedir. Özellikle AKP Hükümetiyle birlikte iki ülke arasında ekonomik ve ticari ilişkiler artmıştır. Türkiye bu ilişkilerini TİKA üzerinden yürütmektedir. Başkent Moroni'de TİKA ofisi açılmıştır. Bu protokol ile de ülkenin diğer yerlerinde de TİKA ofisleri açılması planlanmaktadır.

Sonuç olarak, görece yeni ve hala siyasi-ekonomik istikrarı yakalamamış yoksul bir ülke olan Komorlar Birliği ile yürütülen ticari ve siyasi ilişkiler ülke halklarının çıkarına değil hükümet zenginlerinin zenginliğine yarayacaktır. Toplumsal duyarlılığı olmayan hem AKP hem de Komorlar Birliği yönetimi bu bakımdan sömürüye dayalı bir ilişki biçimi gütmektedir. Özellikle AKP, diğer birçok Ortadoğu ve Afrika ülkesinde olduğu gibi bu ülkede de TİKA eliyle yayılmacı politikalarını ekonomik sömürü temelinde gerçekleştirmektedir. Bu nedenle, faaliyetleri baştan sona şaibelerle dolu bir hükümet organı gibi çalışan TİKA'yı Komorlar Birliğinde kurumsallaştırmayı hedefleyen Türkiye hükümeti bir tarafta, diğer tarafta da ekonomik iş birliklerini ve sözde kalkınma projelerini kendi halkının refah seviyesini arttırmak için kullanmayan Komorlar Birliği olan bu anlaşmaya yayılmacı ve adil olmayacağı gerekçesiyle şerh düşüyoruz.

Serhat Eren

Diyarbakır

İSTANBUL MİLLETVEKİLİ
NUMAN KURTULMUŞ’UN TEKLİFİ

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE
KOMORLAR BİRLİĞİ HÜKÜMETİ ARASINDA
TEKNİK İŞBİRLİĞİ PROTOKOLÜNÜN
ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA
DAİR KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- (1) 13 Nisan 2016 tarihinde İstanbul’da imzalanan “Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Komorlar Birliği Hükümeti Arasında Teknik İşbirliği Protokolü”nün onaylanması uygun bulunmuştur.

MADDE 2- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3- (1) Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

DİŞİŞLERİ KOMİSYONUNUN
KABUL ETTİĞİ METİN

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE
KOMORLAR BİRLİĞİ HÜKÜMETİ ARASINDA
TEKNİK İŞ BİRLİĞİ PROTOKOLÜNÜN
ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA
DAİR KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- Teklifin 1’inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2- Teklifin 2’nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3- Teklifin 3’üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE KOMORLAR BİRLİĞİ HÜKÜMETİ
ARASINDA TEKNİK İŞBİRLİĞİ PROTOKOLÜ**

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Komorlar Birliği Hükümeti (bundan sonra "Taraflar" olarak anılacaktır).

İki Tarafın eşitlik ve egemenliğine karşılıklı saygı ve her iki ülke halkının uyumlu sürdürülebilir ve faydalı insani kalkınma anlayışı temelinde ortaklık ve işbirliği ilişkilerinin geliştirilmesi çerçevesinde;

Türkiye Cumhuriyeti-Komorlar Birliği teknik ve kalkınma işbirliğinin yönetilmesi süreci çerçevesinde, paylaşılan sorumluluk diyalog, karşılıklı avantajlar, karşılıklı saygı ve eşitlik temelinde kurulacak ikili işbirliği için siyasi ve hukuki bir çerçeve oluşturma'nın önemini dikkate alarak;

Aşağıdaki hususlarda anlaşmaya ve karara varmışlardır:

Madde 1

AMAÇ

İşbu Protokol'ün amacı, karşılıklı anlaşma yoluyla, Taraflar arasındaki teknik ve kalkınma işbirliğinin yasal ve kurumsal çerçevesini belirlemektir.

Madde 2

TEKNİK İŞBİRLİĞİNİN HEDEFLERİ

Bu işbirliğinin öncelikli hedefi karşılıklı sürdürülebilir kalkınmayı desteklemektir. Bu işbirliği kapsamında, Taraflar kalkınma projelerini desteklemeyi hedefler, yerel kaynakları kullanır, yerel iş imkânları yaratır ve insan kaynaklarını değerlendirirler. Bu işbirliği, mümkün olduğu ölçüde teknoloji aktarımını, teknik yardımı, kapasitelerin artırılmasını, tecrübe alışverişini ve tüm alanlarda iyi uygulamaların hayata geçirilmesini kolaylaştırma amacı taşımaktadır.

Madde 3

ÖNCELİKLİ SEKTÖRLER

Proje ve programlar ekonomik ve sosyal kalkınmaya katkıda bulunacaktır. Taraflar arasındaki işbirliğinde aşağıdaki alanlar öncelikli olacaktır:

- 1) Kurumsal kapasitenin artırılması, idari yapıların güçlendirilmesi ve paydaş taraflar ile ortaklık,
- 2) Milli strateji, istatistiksel yapıların oluşumuna katkı, sosyal ve ekonomik analizlerin geliştirilmesi,
- 3) Eğitim, öğretim, bilimsel araştırma alanında tecrübe paylaşımını ve staj imkânının artırılması,
- 4) Kültürel işbirliği ve kültürel mirasın korunması,
- 5) Su, sanitasyon, orman ve jeolojik kaynakların değerlendirilmesi,
- 6) Çevrenin korunması ve yenilenmesi alanlarında işbirliğinin geliştirilmesi,
- 7) Tarım, tarım endüstrisi, gıda işleme sanayisinde işbirliği,
- 8) Küçük ve orta büyüklükteki işletmelerin desteklenmesi,
- 9) Üretim ve sosyal altyapıların güçlendirilmesi konusunda bilgi paylaşımı,
- 10) Rekabet merkezlerinin analizi ve farklı bölgelerde ekonomik programların uygulanması,
- 11) Makro-ekonomik yönetimin geliştirilmesi, kırsal ve kentsel kalkınma ve bölge planlaması,
- 12) Uluslararası ticaret alanında küresel entegrasyona yönelik bilgi ve tecrübe aktarımı,

- 13) Yoksullukla mücadele programlarının desteklenmesi,
14) Yönetişim, Sağlık, Turizm, Enerji, Koruma Ekipmanı, Taşımacılık, Altyapı gibi Tarafların karşılıklı olarak mutabakata varacağı diğer işbirliği alanları çalışmalarının hayata geçirilmesidir.

Madde 4

YÜRÜTME ORGANLARI

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti işbu Protokol'ün uygulanmasına ilişkin olarak Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı'nı (bundan sonra "TİKA" olarak anılacaktır) yetkili kılar.

TİKA, Komorlar Birliği'nde "TİKA Moroni Program Koordinasyon Ofisi" tarafından temsil edilir.

TİKA Ofis binası işbu Protokol'ün yürürlükte olduğu süre zarfında Komorlar Birliği tarafından Moroni'de bila bedel olarak tahsis edilen ilk Ofis adresinde yerleşiktir. Gerek duyulması ve Türk tarafının talebi halinde Komorlar Birliği Hükümeti'nin onayıyla Komorlar Birliği'nin diğer kentlerinde başka Koordinasyon Ofisleri de açılabilir.

Komorlar Birliği Hükümeti işbu Protokol'ün uygulanmasına ilişkin olarak Dışişleri Bakanlığını yetkili kılar.

Madde 5

İMTİYAZLAR VE MUAFİYETLER

1) Protokol'ün uygulanmasında, Komorlar Birliği vatandaşı olmayan Türk uyruklu TİKA yetkilileri ve tüm TİKA Uzmanları 1961 tarihli Diplomatik İlişkiler Hakkında Viyana Sözleşmesi uyarınca idari ve teknik personele tanınan ayrıcalık ve muafiyetlerden yararlanacaklardır.

2) Protokol'ün uygulanması gereğince, Türk uyruklu personel ile bunların aile fertleri, kişisel kullanımları için taşıt, eşya, malzemeyi gümrük vergileri de dâhil olmak üzere vergi ve harçlardan muaf olarak ithal etme, satın alma hakkına sahip olacaklardır.

3) TİKA'nın Komor Adalarındaki temsilciliğindeki taşınır ve taşınmaz mallar ile işbu Protokol kapsamında ya da Protokol'e dayanan özel bir anlaşma çerçevesinde, Türk Hükümetince gerçekleştirilen ve finanse edilen her türlü program, proje ve faaliyetler, yerelden satın alınan veya ithal edilen malzeme, teçhizat, hizmet vb. ile para, döviz transferleri Taraf Devletlerin her birinde uygulanan tüm vergi ve harçlardan muaf olacaktır.

4) Türk uyruklu personele ve TİKA hesabına görev yapan uzmanlara TİKA tarafından ödenecek maaş, ücret, primler, ikramiyeler Komorlar Birliği'ndeki her türlü vergi ve harçlardan muaf olacaktır.

5) Türk uyruklu personel ve tüm TİKA çalışanları yürürlükte olan düzenlemeler uyarınca Türk ya da Komorlar Birliği sosyal güvenlik sistemine tabi olacaklardır.

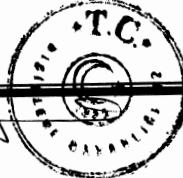
6) TİKA Ofisi Yürürlükteki düzenlemelere uygun olarak Komorlar Birliği'nde yabancı döviz hesapları açılabilir.

Madde 6

İZLEME VE DEĞERLENDİRME

Taraflar, işbu Protokol'de öngörülen hedeflere ulaşabilmek için gerekli tüm idari ve mali tedbirleri alacaklardır.

Bu amaçla, Tarafların gerek ortaklaşa gerek tek taraflı olarak iç ve dış denetim yapma hakkı vardır. Taraflardan biri tek taraflı olarak bir denetim gerçekleştirirse, diğer Tarafa bilgi amaçlı bir ön bildirim gönderecektir.

Madde 7
SON HÜKÜMLER

İşbu Protokol, yürürlüğe girmesi için gerekli iç yasal usullerin tamamlandığını Tarafların birbirlerine diplomatik yollarla bildirdikleri son yazılı bildirimin alındığı tarihte yürürlüğe girecektir.

İşbu Protokol, 5 yıl süreyle yürürlükte kalacaktır. Taraflardan her biri İşbu Protokol'ü sona erdirmeye niyetini, Protokol'ün yürürlük süresi dolmadan altı (6) ay önce karşı Tarafa diplomatik kanalla bildirebilir. Taraflardan biri İşbu Protokol'ü feshetme konusundaki yazılı talebini Protokol'ün sona erme tarihinden altı (6) ay önce karşı tarafa diplomatik kanalla bildirmediği sürece İşbu Protokol birer (1) yıllık süreler için kendiliğinden yenilenir.

İşbu Protokol altı (6) ay önceden yazılı bir bildirimde bulunmak şartıyla, taraflarca herhangi bir zamanda feshedilebilir.

İşbu Protokol'ün sona ermesi, sona erdiği vakitte yürütülmekte olan projeleri ve aktiviteleri etkilemeyecektir.

İşbu Protokol, herhangi bir zamanda, Tarafların karşılıklı yazılı rızası ile tadil edilebilir. Kabul edilen değişiklikler, İşbu Protokol'ün 7. Maddesinin 1. fıkrasında belirtilen prosedüre uygun olarak yürürlüğe girecektir.

İşbu Protokol'den kaynaklanacak görüş ayrılıkları diplomatik yollar kullanılarak Taraflar arasında müzakereler yoluyla çözüme kavuşturulacaktır.

İşbu Protokol Türkçe ve Fransızca dillerinde, her birinde ikişer asıl nüsha halinde ve her iki metin de aynı derecede geçerli olacak şekilde 13/4/2016 tarihinde(İstanbul).....'da imzalanmıştır.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
HÜKÜMETİ ADINA
Doç. Dr. Yalçın AKDOĞAN
Vice Premier Ministre

KOMORLAR BİRLİĞİ
HÜKÜMETİ ADINA
Dr. Abdoulkarim MOHAMED
Diaspora, Frankofoni ve Arap
Dünyasından Sorumlu Dış İlişkiler ve
İşbirliği Bakanı

